

Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY

Varkaus

Kommila-Kosulanniemen asuinalue

Kuvaus

Kommila-Kosulanniemen asuinalue on osa Varkauden tehtaiden ympärilleen synnyttämää yhdyskuntaa. Puutarhakaupunki-ihanteiden mukaan rakennetulla asuinalueella sijaitsee myös yhdyskunnan moderni kirkko.

Kommila-Kosulanniemi sijaitsee Varkauden kirkon itäpuolelle työntyvällä niemellä. Alueen rakenne perustuu Valter ja Ivar Thoménin laatimaan asemakaavaan. Huvilamaiset rakennukset ovat 1910- ja 1920-luvulta. Alueen kirkonpuoleisessa laidassa on A.H. Gunnar Aspelinin 1930-luvulla suunnittelema kaksikerroksinen rivitalomainen virkailijatalo Onnela.

Varkauden kirkon luoteispuolella on yhtenäinen työväenasuntoalue, jonka viisi mansardikattoista Niittylä-nimistä vuokrataloa ja Korpela-niminen kasarmi rakennettiin 1910-luvulla Thomé-veljesten piirustusten mukaan.

Tehdasalueen vieressä on säilynyt alun perin 1910-luvulla rakennetut alempien virkamiesten ja mestareiden asunnot Koivula I, II, III ja IV sekä Thomén veljesten suunnittelemat tehtaan virkailijoiden asunnot Tienkorva I, Tienhaara I ja II, Tienvarsi I ja II ja Peltola I. Komminselän rannassa on Karl Lindahlin suunnittelema Viltinrannan sauna, joka valmistui 1925 työväen käyttöön. Alueella on lisäksi 1921 valmistunut Varkauden Suomalainen yhteiskoulu ja Karl Lindahlin suunnittelema 1924 valmistunut kansakoulu.

Modernin kirkkoarkkitehtuurin merkkiteoksiin kuuluva kirkko ja siihen liittyvät seurakunnalliset tilat ja pappila sijaitsevat A. Ahlström Oy:n lahjoittamalla tontilla Ahlströminkadun ja Savontien kulmauksessa. Kirkon vieressä olevan seurakuntasalin jatkeeksi rakennettu 35 metrin korkuinen torni aikakelloineen muodostaa vaikuttavan päätteen Ahlströminkadulle. Vaalean ruskehtavaksi rapattu kirkko on pelkistetty. Julkisivujen yleisilmeeltään funktionalistista arkkitehtuuria keventävät luonnonkivistä tehdyt harkitut yksityiskohdat, kuten pääsisäänkäynnin kolmijakoinen graniittiportaali ja

korkean kellotornin alaosan kivimuuraus.

Alttaria kohti kapenevan kirkkosalin katteena on lainemainen betoniholvi. Kuoriseinän peittää Lennart Segerstrålen 1953-1954 maalaama fresko. Kirkon kiinteä sisustus sekä valaisimet ovat pääosin rakentamisajalta. Seurakuntasalin sisustus ja huonetilat ovat muuttuneet.

Historia

Kosulanniemi on saanut nimensä niemen 1500-luvulla omistaneiden Paavo ja Heikki Kososen mukaan. Huvila-alueen rakentaminen aloitettiin 1912, jolloin suunnittelijoina olivat Thomén arkkitehtiveljekset, 1920-luvulla suunnittelua jatkoi arkkitehti Karl Lindahl. 1940-luvulla teki arkkitehti Alvar Aalto muutossuunnitelmia rakennuskannan korjaamiseksi.

Leppävirran pitäjään 1861 perustettu Varkauden tehdasseurakunta itsenäistyi 1932. Sen ensimmäinen kirkko oli muiden tehdaspaikkakuntien tavoin yhdistetty kirkko- ja kansakoulurakennus, johon sisältyi myös papin asunto. Uuden eli nykyisen kirkon paikka Ahlströminkadun päätteellä sisältyi jo Thomé-veljesten 1913 tekemään ensimmäiseen asemakaavaehdotukseen.

Kirkko oheistiloineen on rakennettu 1935 järjestetyssä arkkitehtikilpailussa toisen palkinnon saaneen arkkitehti Martti Paalasen laatiman ehdotuksen mukaan ja se vihittiin käyttöön marraskuussa 1939.

Lisätietoa

Arkitekten 7-8/1940.

Varkauden rakennuskulttuuria. Varkauden kaupungin inventoitu rakennuskanta 1996.

Hannu Ikonen, Varkautelaisten vuosisata. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2004.

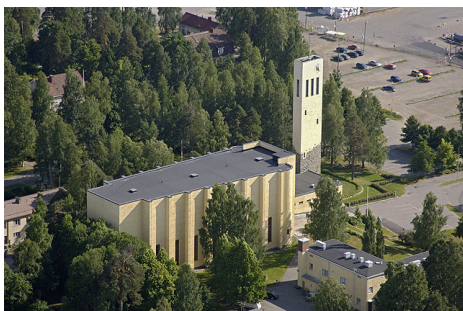
Pohjois-Savon kulttuuriympäristö osa 2. Pohjois-Savon kulttuuriympäristöselvitys. Pohjois-Savon liitto 2009.

Kommila-Kosulanniemen asuinalue; Tienvarsi I.
Jouni Marjamäki 2006

Varkauden Kommila-Kosulanniemen asuinalue; Koivula.
Jouni Marjamäki 2006

Varkauden kirkko, taustalla puistossa Kosulanniemen huviloita.
Hannu Vallas 2005

julkaisupäivämäärä 22.12.2009